

Didaktika jazyka a slohu (UZCJBE05)

Písemná příprava namnožená na počet účastníků semináře + jedna kopie pro vyučujícího týden před výstupem (po 1 tématu z A, B i C + z A nebo B vybrat 15 minut na odučení v semináři, jeden úkol z olympiády z češtiny), definitivní (opravená) verze do 13. května 2019

Komplexní jazykový rozbor (s řešením v závorkách za úkoly) do 8. dubna 2019, definitivní (opravená) verze do 29. dubna 2019.

A. Jazyk

1. Obecné poučení o jazyce (jazyk, řeč, jazykověda, čeština a jazyky příbuzné, jazykovědné příručky)
2. Čeština jako jazyk slovanský; národní jazyk, útvary národního jazyka
3. Zvuková stránka jazyka
4. Grafická stránka jazyka, pravopis, PČP
5. Slovo a jeho význam (mluvnický/ gramatický × věcný/ slovníkový)
6. Slovní zásoba a její obohacování, centrum × periferie, aktivní × pasivní, slovní zásoba z hlediska času (historismy, archaismy, neologismy)
7. Slovníky, jazykové příručky a funkční práce s nimi
8. Slovní druhy
9. Mluvnické kategorie jmen
10. Mluvnické kategorie sloves
11. Věty podle postoje mluvčího
12. Věty podle členitosti
13. Syntaktické vztahy, základová větná struktura, valence
14. Základní větné členy
15. Rozvíjející větné členy
16. Přístavkový vztah
17. Souvětí souřadné
18. Souvětí podřadné
19. Nepravdivnosti větné stavby (zvláštnosti větného členění, odchylky od pravidelné větné stavby)
20. Aktuální členění větné
21. Interpunkční pravidla

B. Sloh

1. Základní poučení o slohu (stylistika, styl, slohotvorný proces, slohotvorní činitelé)
2. Funkční styly, slohové postupy, slohové útvary
3. Styl prostě sdělovací – informační slohové útvary
4. Administrativní styl s důrazem na náležitosti úředního dopisu
5. Odborný styl
6. Publicistický styl
7. Umělecký styl
8. Řečnický styl – projev, proslov, přednáška; kontaktné prostředky
9. Osnova, výpisky, výtah
10. Vypravování
11. Popis

12. Charakteristika
13. Dopis (osobní, úřední, e-mail, umělecký)
14. Výklad
15. Úvaha, esej
16. Fejeton, sloupek, úvodník
17. Recenze, kritika
18. Reportáž

C. Algoritmy

1. Algoritmus poznávání slovních druhů
2. Určování pádu
3. Určování čísla
4. Určování jmenného rodu
5. Algoritmus životnosti × neživotnosti
6. Určování vzoru substantiv
7. Určování jmenného rodu
8. Algoritmus rozlišení trpného přičestí a jmenného (složeného) tvaru adjektiva
9. Určování vidu
10. Algoritmus sloves 1. třídy
11. Algoritmus sloves 2. třídy
12. Algoritmus sloves 3. třídy
13. Algoritmus sloves 4. třídy
14. Algoritmus poznávání přísudku
15. Algoritmus rozlišování přísudku slovesného v trpném rodě opisném a jmenného se spo-
nou
16. Algoritmus skloňování jmen cizího původu
17. Algoritmus rozdílu skloňování typu *nohami* × *nohama*
18. Algoritmus tatínkovi × tatínkovy
19. Otázková metoda při syntaktickém rozboru
20. Algoritmus rozlišení dvou substantiv v nominativu v platnosti podmětu × jmenné části
přísudku
21. Algoritmus rozlišování předmětu a příslovečného určení
22. Algoritmus rozlišování příčiny/ důvodu a účelu; příčiny a důsledek
23. Algoritmus určování doplňku
24. Algoritmus určení nadřazenosti řídicího substantiva ve spojeních typu řeka Zambezi × pes
Alík
25. Algoritmus rozlišení tvarů zájmena já – *mě/ mně*
26. Algoritmus pravopisu příslovcí typu *rozumně*
27. Algoritmus substantiv specificky vyjadřující kategorii čísla (konkrétní, abstraktní, látková,
hromadná; obecná, vlastní)
28. Algoritmus rozpoznání příslovečných spřežek
29. Algoritmus psaní *jakoby/ jako by*
30. Algoritmus tvarů zájmena *jenž*
31. Algoritmus psaní předpony *s-*
32. Algoritmus psaní předpony *z-*
33. Algoritmus psaní čárky před spojkou *a*
34. Algoritmus psaní velkých písmen ve dvojicích typu *donchuan/ donchuán* × *Don Juan*

35. Algoritmus psaní velkých písmen ve jménech typu *pražané/ Pražané; pražští/ Pražští*
36. Algoritmus pravopisu shody podmětu s přísudkem
37. Algoritmus užití nevlastních předložek *díky/ kvůli*

D. Úkol z Olympiády z českého jazyka (neuvádějte řešení)

E. Komplexní jazykový rozbor (není součástí přípravy odevzdávané na výuku)

LITERATURA

ČECHOVÁ, Marie: *Komplexní jazykové rozbor*. Praha, SPN 1996.

ČECHOVÁ, Marie – OLIVA, Karel - NEJEDLÝ, Petr: *Hrátky s češtinou II*. Praha: Institut sociálních vztahů 2001.

ČERNÁ, Anna – SVOBODOVÁ, Ivana – ŠIMANDL, Josef a kol. : *Na co se nás často ptáte. Ze zkušeností jazykové poradny*. Praha: Scientia 2002.

FILIPEC, Josef – DANĚŠ, František – MACHAČ, Jaroslav a kol. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha: Academia 2007.

GREPL, Miroslav – HLADKÁ, Zdeňka – JELÍNEK, Milan a kol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny 1997.

HAVRÁNEK, Bohuslav – JEDLIČKA, Alois: *Stručná mluvnice česká*. Praha: Fortuna 2000.

JANOVEC, Ladislav – BUŠOVÁ, Lucie – ŘÍHOVÁ, Adéla a kol.: *Na co se nás často ptáte. Jak používat interpunkční znaménka*. Praha: Scientia 2006.

kol.: *Pravidla českého pravopisu*. Praha.: Academia 1998.

KOSTEČKA, Jiří: Český jazyk pro 1., 2., 3., 4. ročník gymnázií. Praha: SPN 2003.

KLÍMOVÁ, Květoslava – KOLÁŘOVÁ, Ivana: *Čeština zajímavě a komunikativně I*. Praha: Grada 2013.

KLÍMOVÁ, Květoslava – KOLÁŘOVÁ, Ivana: *Čeština zajímavě a komunikativně II*. Praha: Grada 2014.

MARTINKOVÁ, Věra: *Český jazyk 1., 2., 3., 4.* Praha: Tripolia 2004.

MAŠKOVÁ, Drahuše: *Přehled středoškolského učiva*. Třebíč: vyuka.cz 2009.

PRAVDOVÁ, Markéta – SVOBODOVÁ, Ivana: *Akademická příručka českého jazyka*. Praha: Academia 2014.

STYBLÍK, Vlastimil – ČECHOVÁ, Marie – HAUSER, Přemysl a kol.: *Základní mluvnice českého jazyka*. Praha: SPN 2007.

STYBLÍK, Vlastimil – ČECHOVÁ, Marie: *Čeština a její vyučování*. Praha: SPN 1998.

SVOBODA, Karel: *Didaktika českého jazyka slohu*. Praha: SPN 1977.

<http://prirucka.ujc.cas.cz>

čas. Český jazyk a literatura